

Els límits del paradís

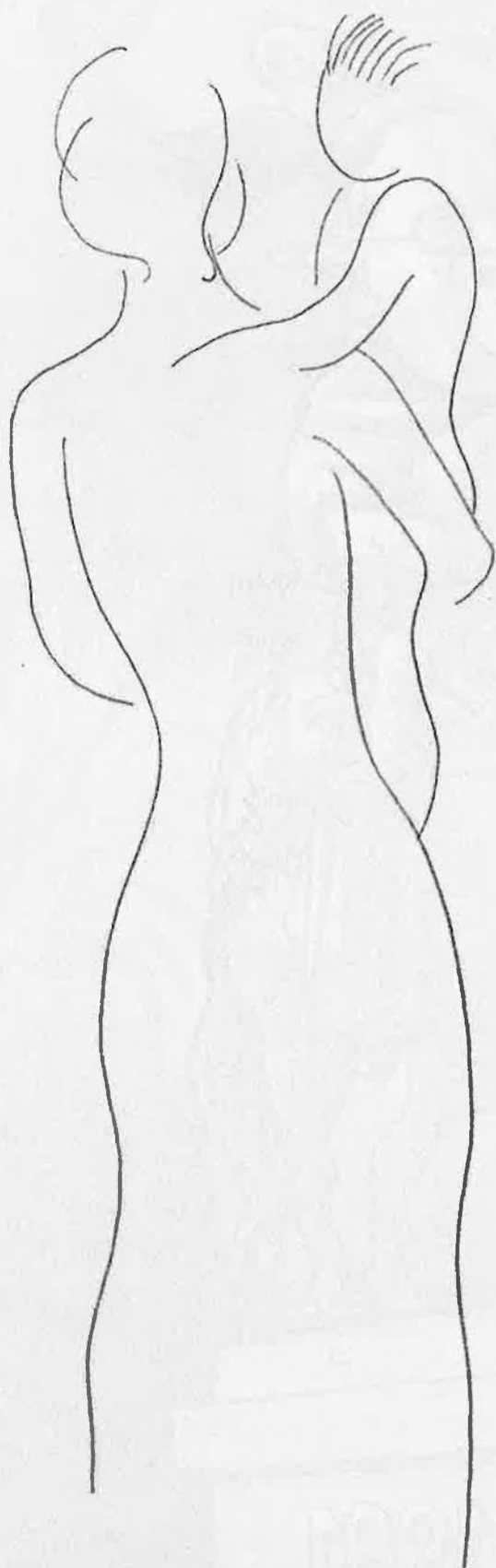
A bans d'arribar a l'ús de raó jo era un especialista en bombes, i al paradís terrenal n'hi havia de totes les classes encara que a mi m'agradaven més les italianes perquè em recordaven al flascó de colònia que feia servir ma mare. Si alguna d'aquelles bombes amb què jo jugava de xiquet prop de la bassa dels Cavalls haguera esclafit, hauria anat directament al cel, ja que jo aleshores era encara un àngel. Abans d'arribar a l'ús de raó sabia ja que l'olor dels conills anava unida a l'amor, però encara hi havia altres perfums més violents que precediren al meu primer pecat, com ara el baf espés de garrofa que desprecia el graner de ma tia Pura, on hi havia també uns canyissos amb fruits de serra posats a assecar, aquelles serves de color ocre amb llunes daurades, l'arbust de les quals jo havia vist rosegat pels porcs senglars durant les meues corregudes pel piló de Santa Bàrbara, per la penya Espiadora, el Castell i la muntanyeta dels Cristal·lets.

Aquests eren els límits del paradís terrenal explorats per mi quan encara no havia assolit el lliure albir i les trinxeres encara conservaven algun soldat mort; als barrancs hi havia burros po-

drits amb un vesper en els budells; a les alzines sureres s'engronsaven els gossos penjats i el precipici de la pedrera al peu dels llenços del castell exercia de buit de l'infern. Però aquell espai, alhora, tenia tots els perfums silvestres, flors d'una llum violenta i al fons s'obria la circumferència blava de la mar sobre un camp ubèrrim de tarongers. Les dreteres d'aquelles muntanyes amb alacrans de color mel tenien botes de guerrer plenes de terra, on havia crescut espígol, timó, menta, bergamota, i creixia també el llorer al costat de cascos de soldat i motxilles abandonades.

Durant la infància jo confonia aquests paratges terrenals amb els plecs del meu cervell, i des d'aquells dies d'innocència no m'ha abandonat la idea que la vida dels homes no és sinó un nus d'aromes que va desfent-se davant la mort. A la muntanya de Santa Bàrbara, que domina el poble de la Vilavella, hi havia un jaciment ibèric amb vestigis d'un santuari romà, i això no era explícit però li conferia un aire sagrat a aquell lloc de la meua iniciació, i a l'empar d'una ara votiva ignorada sota les herbes aromàtiques i els esbarzers bucava bales de coure, bombes de mà, projectils que tenien una volandera molt apreciada per un drapaire anomenat El Tramusser, a qui jo venia el material per comprar tonyina en escabetx. En aquells dies tan blaus l'Eucaristia encara no havia visitat el meu tendre cor, la qual cosa vol dir que no coneixia encara el fondo sabor a picadura selecta que exhalava el confessor. Jo era un pispa de muntanya que a la caiguda del sol moltes voltes baixava al pla amb la partida de metall per al drapaire, encara que una vesprada de primavera vaig trobar un tresor que no vaig voler vendre. Tocant a una fortificació de guerra que encara conservava els sacs terrers hi havia un esquelet de soldat amb alguns pedaços de l'uniforme enganxats a l'os al ple del sol i el seu casc havia florit. A prop hi havia una figuera que ja ombrejava i allí hi havia aquell sarró militar que contenia una llanda de sardines rovellada, una navalla de tres molles i un llibre de relats titulat *Corazón*, d'Edmundo d'Amicis, amb tapes dures i les vores fermentades per la pluja. Jo no sabia llegir, però vaig dur aquell volum a casa perquè m'agradava la il·lustració que tenia a la coberta, un medalló granat amb la imatge d'un xiquet que també anava sol per una muntanya. Durant molt de temps el vaig conservar i quan don Manuel Segarra, el mestre d'escola, em va regalar per a la primera comunió un llibre que es deia *Lo que puede más que el hombre*, vaig guardar els dos volums sempre units, i així va nàixer la meua biblioteca.

Una altra frontera sense explorar d'aquell paradís la formaven tres balnearis bombardejats o enderrocats. Els seus vestigis han alimentat el meu subconscient i aquelles pèrgoles amb columnes d'Itàlica, els estanys amb mosaics de peixos, les sales amb banyeres que tenien grapes de lleó, els sostres esbudellats d'on

penjaven raïms de rates-penades i les apegaloses flors de la plumbagina junt amb els bancs de taulells són per al meu ara l'expressió de la bellesa, l'ideari estètic que em commou: saber que la felicitat batega sota la destrucció. Vaig nàixer a la Vila-vella, el 1936, quan aquell era un poble dormit al peu de la serra de l'Espadà, i al país els pardals ja respiraven pólvora però el 18 de juliol la meua menuda carn de coior de rosa era en la pla-ja de Moncofa, on els meus pares havien llogat una caseta de pescador, emblanquinada amb sòcol blau, i m'hi portava una bressolereta adolescent de la Vall d'Uixó que va ser famosa per la seua bellesa, seguida per l'amor de tots els estiuejants i jo guardava els seus pits de les mirades libidinoses amb els meus bolquers, però aquella dolçor del Mediterrani, el perfum salobre de la qual era la gràcia preternatural, va quedar interrompu-da en la meitat de la canícula per l'odi, davant el qual també van emmudir les cigales.

Manuel Vicent